

Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918), İşgaller ve İşgallere Karşı Tepkiler

İT.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nın sona ermesini ve Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanma sürecini açıklar. · İT.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

HATIRLAYALIM

- Bulgaristan savaştan çekilince Almanya bağlantısı kopan Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918'de Rauf Bey aracılığıyla Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzaladı.
- Mondros'un 7. maddesi Anadolu'nun işgaline sözde hukuki zemin hazırlamış; 24. maddesi ise Doğu Anadolu'da altı ilde Ermeni devleti kurmayı amaçlamıştır.
- Ordunun terhis edilmesiyle ülke savunmasız bırakılmış; haberleşme ve ulaşım ağlarına el konularak halkın örgütlenmesi engellenmek istenmiştir.
- İstanbul Hükûmeti teslimiyetçi kalırken Mustafa Kemal Paşa "Geldikleri gibi giderler!" demiş; Türk milleti cemiyetler ve Kuvâ-yı Milliye ile direnişe geçmiştir.

1 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki Mondros çözümleme şemasından yararlanarak tablodaki antlaşma hükümlerinin ilgili olduğu alanı ve İtilaf Devletleri'nin temel amacını yazınız. İlk satır örnekler.

Boğazlar Hükümü İstanbul ve Trakya bağlantısını kesmek	Askerî Hüküm Ordunun terhis: Savunmasız bırakmak
Haberleşme - Ulaşım Telgraf ve demiryolu: Örgütlenmeyi önlemek	Ekonomik Hüküm Kömür ve tersaneler: Kaynaklara el koymak

Mondros Ateşkes Antlaşması hükmü	İlgili alan	İtilaf Devletleri'nin amacı
Boğazların açılması ve istihkamların işgal edilmesi	Siyasi ve askerî	Anadolu-Trakya bağlantısını kesip başkenti baskı altına almak
Sınırların korunması dışında Osmanlı ordusunun terhis edilmesi	Askerî	Osmanlı Devleti'ni savunmasız bırakmak
Telsiz, telgraf ve demiryollarının denetim altına alınması	Haberleşme ve ulaşım	Halkın işgalleri öğrenip örgütlenmesini engellemek

2 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki tarihî kavram ve gelişmeleri sağ sütundaki açıklamalarıyla eşleştiriniz. Harfleri kutulara yazınız.

b 1. Mondros 7. Madde	a) Altı doğu ilinde karışıklık çıkarsa işgal taniyan hüküm
a 2. Mondros 24. Madde	b) İşgallere hukuki gerekçe hazırlayan en tehlikeli hüküm
c 3. Paris Konferansı	c) İzmir ve çevresinin İtalya yerine Yunanistan'a verilmesi
d 4. Nasihat Heyetleri	d) İstanbul Hükûmetinin halkı sükûnete çağırın kurulları

3 KISA CEVAP

Görseldeki anı kartında Mustafa Kemal Paşa'nın 13 Kasım 1918'de İstanbul Boğazı'na demirmiş İtilaf donanmasını gördüğünde söylediği "Geldikleri gibi giderler!" sözü yer almaktadır. Bu söz onun hangi kişilik özelliklerini yansıtır?

Tarihî Anı Kartı - 13 Kasım 1918 - İstanbul Boğazı

İtilaf donanmasını gören Mustafa Kemal Paşa:
"Geldikleri gibi giderler!"

Vatanseverliğini, bağımsızlık inancını, kararlılığını ve ileri görüşlülüğünü yansıtır.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki belge kartında Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7 ve 24. maddeleri birlikte verilmiştir. Bu iki maddenin ortak amacı aşağıdakilerden hangisidir?

Mondros — 7. Madde
"Güvenliği tehdit eden herhangi bir stratejik nokta işgal edilebilir." | Mondros — 24. Madde
"Vilâyet-i Sitt'e'de (6 il) karışıklık çıkarsa bölge işgal edilebilir." |
|---|---|
- A** Anadolu'da yapılacak işgallere sözde hukuki zemin hazırlamak
- B** Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ve tazminatlarını silmek
- C** Türklerin çoğunlukta olduğu bölgeleri güvenceye almak
- D** Boğazların yönetimini uluslararası komisyona devretmek

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Mondros Ateşkes Antlaşması ve işgaller süreciyle ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Bulgaristan'ın savaştan çekilmesiyle Osmanlı Devleti ile Almanya arasındaki kara bağlantısı kopmuştur.	☒	☐
Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra İtilaf Devletleri'nin işgal ettiği ilk Osmanlı toprağı Musul'dur.	☒	☐
Mondros'un 24. maddesiyle Doğu Anadolu'da bağımsız bir Ermeni devleti kurulması amaçlanmıştır.	☒	☐
İstanbul Hükûmeti, Mondros sonrasında başlayan işgallere karşı derhâl silahlı direniş emri vermiştir.	☐	☒

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada 18 Ocak 1919 Paris Barış Konferansı'nda alınan karar ve sonucu gösterilmiştir. İzmir ve çevresinin İtalya yerine Yunanistan'a verilmesi aşağıdakilerden hangisine yol açmıştır?

- A** İtalya'nın Osmanlı ile ittifak kurarak savaşa girmesine
- B** Mondros Ateşkes Antlaşması'nın yürürlükten kalkmasına
- C** İtilaf Devletleri arasında ilk görüş ayrılıklarının doğmasına
- D** Yunanistan'ın Doğu Anadolu'yu işgal etmekten vazgeçmesine

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki tutum tablosunda Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında başlayan işgallere karşı üç farklı yaklaşım özetlenmiştir. Tablodaki bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

İstanbul Hükûmeti Teslimiyetçi Nasihat Heyetleri	Mustafa Kemal Paşa Bağımsızlıkçı Millî Mücadele	Türk Milleti Vatansever Kuvâ-yı Milliye
---	--	--

- A İstanbul Hükûmeti teslimiyetçi ve uzlaşmacı bir tutum izlemiştir.
B Mustafa Kemal Paşa tam bağımsızlık mücadelesini savunmuştur.
C Türk milleti cemiyetler ve Kuvâ-yı Milliye ile direnişe geçmiştir.
D İstanbul Hükûmeti Kuvâ-yı Milliye birliklerini bizzat kurmuştur.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki işgal bölgeleri bilgi panosunda Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında Anadolu'da işgal edilen başlıca yerler verilmiştir. Yalnızca bu panodaki bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

İngiltere Musul (İlk işgal: 3 Kasım 1918)	Fransa Adana, Antep, Urfa ve Maraş
İtalya Antalya ve Konya çevresi	Yunanistan İzmir (15 Mayıs 1919)

- A İngilizler Musul'u, Fransızlar Güney Anadolu'yu işgal etmiştir.
B Tüm işgaller Büyük Taarruz zaferiyle tamamen sona ermiştir.
C İtalyanlar Antalya ve Konya çevresine asker çıkarmıştır.
D Osmanlı toprakları birden çok devletçe işgal edilmiştir.

8 SIRALAMA

Birinci Dünya Savaşı'nın sonundan İzmir'in işgaline kadar yaşanan gelişmeleri kronolojik sıraya göre 1'den 5'e kadar numaralandırınız.

- 1 ABD Başkanı Wilson'ın barış ilkelerini (Wilson İlkeleri) yayımlaması
2 Osmanlı Devleti'nin 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkesi'ni imzalaması
3 İngilizlerin ateşkesin ardından 3 Kasım 1918'de Musul'u işgal etmesi
5 Yunan ordusunun 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıkması ve ilk kurşunun atılması
4 Paris Barış Konferansı'nda İzmir'in İtalya yerine Yunanistan'a verilmesi

12 ŞİFRELE KİLİME

İpuçlarına karşılık gelen tarihî kavram ve yer adlarını kutulara yazınız. Turuncu kutulardaki harfler, Mondros'tan sonra İngilizlerin işgal ettiği ilk Osmanlı toprağını verir.

30 Ekim 1918 tarihli ateşkes antlaşmasının imzalandığı liman

M O N D R O S

Fransızların Güney Anadolu'da Antep ve Maraş ile birlikte işgal ettiği şehir

U R F A

Mondros'un 24. maddesinde geçen altı doğu ilinden biri

S İ V A S

Demiryollarına ve tünellere el konularak engellenmek istenen alan

U L A Ş I M

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalandığı Ege adası

L İ M N İ

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

MUSUL

9 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Görseldeki karşılaştırma kartında Güney Cephesi'nde Hatay-Dörtyol'da ve Batı Anadolu'da İzmir'de başlayan ilk direnişler verilmiştir. İzmir'in işgalinin ve Hasan Tahsin'in ilk kurşununun Türk milletinde nasıl bir etki uyandırdığını açıklayınız.

Güneyde İlk Direniş

Yer: Hatay - Dörtyol

Fransız işgaline karşı

ilk silahlı direniş

Batıda İlk Kurşun

15 Mayıs 1919 - İzmir

Gazeteci Hasan Tahsin

Ulusal bilinci uyandırdı

İşgallerin kalıcı olduğu görülmüş, mitinglerle millî bilinç uyanmış ve Kuvâ-yı Milliye doğmuştur.

13 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki direniş şemasında Türk milletinin işgallere karşı verdiği tepkiler aşama aşama gösterilmiştir. Bu şemaya göre Türk halkının Kuvâ-yı Milliye birliklerini kurmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A İtilaf Devletleri'nin Wilson İlkeleri'ne uyup çekilmesi
B Ordunun terhisi ve İstanbul Hükûmetinin sessiz kalması
C Nasihat Heyetlerinin halkı silahlı mücadeleye çağırması
D Paris Konferansı'nda Osmanlı'ya yeni toprak vaat edilmesi

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kavramlarla tamamlayınız. Bir kavram artacaktır.

terhis Sevr Dörtyol Rauf Wilson

1. Mondros Ateşkes Antlaşması'nı Osmanlı adına **Rauf** Bey imzaladı.
2. Yenilenlerden toprak alınmayacağı vaadi **Wilson** İlkeleri'nde yer aldı.
3. Ordunun **terhis** edilmesi hükmüyle ülke savunmasız bırakıldı.
4. Güneyde ilk silahlı direniş Hatay'ın **Dörtyol** ilçesinde başladı.

14 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki değerlendirme kartında Wilson İlkeleri'ndeki vaat ile Mondros sonrası yaşanan işgaller karşılaştırılmıştır. İtilaf Devletleri'nin ateşkes sonrasındaki tutumunu Wilson İlkeleri açısından değerlendiriniz.

Wilson İlkeleri Vaadi "Yenen devletler yenilenlerden toprak almayacaktır."	Mondros Sonrası Uygulama 7. madde bahanesiyle Anadolu'nun işgal edilmesi
--	--

İtilaf Devletleri sözlerini çiğneyip Mondros'un 7. maddesini bahane ederek işgallere başlamıştır.